

Check against delivery!

ABDULLAH GÜL
TURKIN TASAVALLAN PRESIDENTTI
”Turkki ja EU: Yhteisen tulevaisuuden rakentaminen”

Arvoisat vieraat,

Hyvät naiset ja herrat,

Haluaisin aluksi kiittää Jyväskylän yliopistoa tämän luennon isännöimisestä. On kunnia puhua tämän arvostetun yliopiston tiloissa. On erityisen antoisaa puhua Turkin ja Euroopan unionin suhteista Suomessa, koska Suomi on monien vuosien ajan ollut Turkin puolueeton tukija sen matkalla EU-jäsenyyteen.

On erityisen merkityksellistä puhua tästä aiheesta Martti Ahtisaari-luennolla. Presidentti Ahtisaari on yksi aikamme ensimmäisistä nimistä, joka tulee mieleen, kun puhutaan ”suurista eurooppalaisista valtiomiehistä”. Mikä tahansa hänen lukuisista ja historiallisista saavutuksistaan on yksinäänkin merkittävä yhden ihmisen elämäntyöksi. Hän on jättänyt lähtemättömän jälkensä rauhaan ja vakauteen Etelä-Afrikasta Pohjois-Irlantiin, Kosovosta Indonesiaan.

Turkilla oli onnea, kun tästä historialliset mittasuhteet saavuttaneesta valtiomiehestä tuli riippumattoman Turkki-komission puheenjohtaja vuonna 2004. Komission tehtävänä oli tutkia Turkin EU-jäsenyyden mahdollisia hyötyjä ja haasteita. Komission raportilla, nimeltään ”Turkey in Europe: More than a Promise?”, oli tärkeä rooli joulukuun 2004 päätöksessä aloittaa jäsenyysneuvottelut maani kanssa. Me varmasti tarvitsemme ja arvostamme presidentti Ahtisaaren ja Suomen arvokasta tukea.

Haluaisin myös käyttää hetken osoittaakseni kunnioitusta herra Bronislaw Geremekille. Herra Geremek oli Puolan solidaarisuusliikkeen historiallinen johtaja. Hän oli korkealle arvostettu valtiomies ja riippumattoman komission jäsen, joka työskenteli kovasti Turkin ja EU:n suhteiden eteen. Hänen kuolemansa traagisessa onnettomuudessa oli suuri menetys.

Haluaisin myös ilmaista arvostuksemme jatkuvalla tuella, jota saamme komission jäseniltä, kuten entiseltä Ranskan pääministeriltä Michel Rocardilta, jonka kirja ”Yes to Turkey” julkaistiin äskettäin. Haluaisin lainata erästä kirjan lausetta. Herra Rocard sanoo ”uskon, että Euroopan avaaminen Turkille on älykästä talouden vuoksi, korvaamatonta strategisista syistä ja visionääristä kulttuurin kannalta.”

Presidentti Ahtisaari,

Muistatte ehkä, että kun vierailitte Turkissa maanne presidenttinä vuonna 1999, istutitte puun presidentinpalatsin puutarhaan Ankarassa. Vuosia myöhemmin, kun minut oli valittu presidentiksi, minulla oli mahdollisuus nähdä istuttamanne puu. Olette varmaan iloinen kuullessanne, että se on nyt vahva ja luja, aivan kuten kahden kansamme ystävyys on vahva ja luja, samoin kuin myös eurooppalaiset suhteemme.

Hyvät naiset ja herrat,

Haluaisin nyt siirtyä Turkin ja EU:n välisiin suhteisiin. Näillä suhteilla on pitkä historia. Ankaran sopimus näiden kahden osapuolen välillä solmittiin 45 vuotta sitten. Päätös tulliliitosta vuonna 1995 oli tärkeä kohokohta. Sen avulla Turkki ja EU sidottiin yhteen myös tiukoilla taloussiteillä. Mutta tärkeä käännekohta suhteissamme tapahtui kauniissa maassamme. Turkin EU-hakijamaan asema julistettiin virallisesti Helsingissä vuonna 1999.

Emme unohda Suomen olennaista roolia todella ”rehellisenä välittäjänä” Turkin ja EU:n suhteiden edistämässä. Tämä päätös aloitti uuden aikakauden Turkin ja EU:n suhteissa. Se oli todistus turkkilaisen yhteiskunnan eurooppalaisesta kutsumuksesta ja osoitus Turkin jatkuvasta nykyaikaisuudesta ja edistyksen etsimisestä vuosisatojen aikana. Turkki-päätös teki EU:sta vahvemman, filosofisesti täydemmän. EU:n vaatimuksesta johtajuuteen kansainvälisissä asioissa tuli vahvempi.

Hyvät naiset ja herrat,

Turkki on maa, joka nykyaikaistuu nopeasti, ja päämäärämme EU-jäsenyydestä on yksi tärkeimmistä liikkeelle panevista voimista maamme muutoksessa.

Viime vuosina Turkissa on ollut nähtävissä ”hiljainen vallankumous”: yhteiskunnan sosiaalinen, kulttuurinen ja poliittinen rakenne on muuttunut. Perusteelliset ja tehokkaat uudistukset ovat tehneet lopun vuosikymmeniä vanhoista tabuista. Turkki on nyt elinvoimainen demokratia, missä jokaisen ihmisen äänellä on merkitystä. 400 televisiokanavaa ja 1100 radioasemaa lähettävä ohjelmaa lukuisilla kielillä ja takaavat EU-maiden veroisen demokratian. Uudistukset toteutettiin turkkilaisten hyvinvoinnin vuoksi. Päämäärämme saavuttaa seuraava vaihe EU-suhteissamme oli kuitenkin tärkeä katalysaattori. Turkkilaiset kaikilla yhteiskunnan aloilla olivat yhdistyneet päämääränään aloittaa liittymisneuvottelut EU:n kanssa. Hiljaisessa vallankumouksessa ja siitä seuranneessa kehityksessä, joka merkitsi ehdotonta käännekohtaa maassani, on todistusta tarpeeksi: päätöksentekijät – sekä Turkissa että EU:ssa – tekivät historiallisesti oikean päätöksen.

Sekä Turkki että EU hyötyivät valtavasti tästä uudesta aikakaudesta niiden välisissä suhteissa. Alueella oli nähtävissä sekä taloudelliset, sosiaaliset, poliittiset ja filosofiset hyödyt. Viimeisen 45 vuoden aikana suhteidemme edistäminen on aina ollut molempia osapuolia hyödyttävä kokemus. Uskon vakaasti, että näin tulee olemaan myös tulevaisuudessa.

Hyvät naiset ja herrat,

EU-jäsenyys on Turkille historiallisen prosessin luonnollinen seuraava vaihe. Kutsumuksemme on todellinen ja oikeutettu. Halumme ja ponnistelumme jäsenyyden eteen ovat yhteneväiset. Samaan aikaan myös Eurooppaa liittävät Turkkiin syvät ja tärkeät yhteiset siteet. Näitä ovat:

- Ensinnäkin rikas historiamme;
- toiseksi yhteiset ponnistelumme nykyaikaisen Euroopan luomiseksi;
- kolmanneksi yhteiset yleismaailmalliset arvomme, kuten ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio;
- neljänneksi tulliliitto;
- viidenneksi uudet kansainväliset turvatarpeet ja tarve tehdä yhteistyötä aikamme uhkia vastaan;

- kuudenneksi sillan rakentaminen Idän ja Lännen, islamin ja kristinuskon välisen kuilun yli kulttuurien välisellä vuoropuhelulla
- ja lopulta energian, laittoman maahanmuuton ja laittoman kaupan kaltaiset aiheet, joita meidän pitää käsitellä yhdessä.

Turkin ja EU:n johtajien tekemät päätökset viime vuosikymmeninä suhteiden edistämiseksi on saavutettu pitämällä nämä tosiasiat mielessä. Yhteisiä sitoumuksiamme on mietitty huolella ja ne on tehty tietoisesti korkeimmilla tasoilla.

Hyvät naiset ja herrat,

Nämä suhteet ovat selvinneet vaikeimmista ajoista sen vuoksi, että Turkkiä ja EU:ta sitovat yhteen tärkeät yhteiset intressit. Ne tekijät, jotka sitovat meitä yhteen, ovat paljon vahvempia kuin ne, jotka erottavat meitä. Meidän tulee miettiä tätä, kun puhumme yhteisen tulevaisuuden rakentamisesta Turkille ja EU:lle. Meidän tulee kaikkien muistaa tämä, kun suhteissamme on vaikeuksia.

Meidän tulisi myös muistaa, että maiden välinen yhdentymisen etenee yhteisten etujen vuoksi. Yhdentymisen muodostaa oman dynamiikkansa. Kun valtiot yhdentyvät muutamilla tekniikan aloilla, ne löytävät lisää vauhtia yhdentymiseen niihin liittyvillä aloilla. Tämän vuoksi yhdentymisen pysäyttäminen tulee vaikeammaksi, kun yhdentymisen etenee. Aloitimme liittännäissopimuksella. Allekirjoitimme monia teknisiä sopimuksia. Muodostimme tulliliiton. Tänä päivänä Turkki on jäsenyydestä neuvotteleva hakijamaa. Neuvottelemme täyden jäsenyyden yksityiskohtaisista järjestelyistä. Monet kohtaamamme poliittiset ongelmat eivät ole onnistuneet pysäyttämään prosessia. Suhteidemme käytännöllisen luonteen vuoksi olemme aina päässeet eteenpäin.

Kaikki ei luonnollisesti ole aina täydellistä suhteissamme. Turkin yleinen mielipide on joskus lannistunut joidenkin EU:sta tulevien äänien vuoksi. Puheet Turkille annettujen lupausten uudelleen harkitsemisesta; asiaan liittymättömien kysymysten liittäminen jäsenyyssprosessiimme; Turkin ja EU:n välisten suhteiden käyttäminen poliittisiin tarkoituksiin kotimaassa ovat aiheuttaneet pettymystä. Toisaalta, tekninen neuvotteluprosessi jatkaa etenemistä. Delegaatiot matkustavat Brysselin ja Ankaran välillä joka viikko. Lainsäädäntöämme joka alalla – ympäristöstä elintarviketurvallisuuteen ja koulutukseen – uudistetaan. Kuvan tämä puoli on rauhallinen ja yhdenmukainen. Poliittinen retoriikka ei vaikuta siihen.

Hyvät naiset ja herrat,

Kun puhumme yhteisen tulevaisuuden rakentamisesta EU:n kanssa, teemme sen tietoisina siitä, että liittymisemme ei tapahdu vuoden päästä. Kun jatkamme lainsäädäntöämme yhdenmukaistamista EU:n kanssa, Turkista tulee yhä varmempi ja vahvempi. Maa, joka on täyttänyt kaikenkattavat Kööpenhaminan poliittiset ja Maastrichtin taloudelliset kriteerit; maa, joka on täydellisesti yhdenmukaistanut lainsäädäntönsä EU:n kanssa; maa, jossa on toimiva demokratia ja elinvoimainen markkinatalous; ja maa, joka tuo vakautta ja vaurautta yhdelle maailman tulenarimmista alueista. Turkki on jo Euroopan 6. suurin ja maailman 17. suurin talous.

Yksi viesteistäni on sen vuoksi se, että se Turkki jonka tunnette tänään ei ole sama Turkki kuin vuosien päästä. Ja se Turkki joka tulee EU:n jäseneksi ei ole se samanlainen kuin tänä päivänä tuntemanne Turkki.

Hyvät naiset ja herrat,

Minulla on täysi luottamus suureen Euroopan yhdyntymisprojektiin ja sen tulevaisuuteen. Luottamukseni perustuu sekä arvojen vahvuuteen että tätä projektia ohjanneeseen henkeen. Uskon, että Euroopan tulevaisuuden näkymät ja maailmanlaajuinen identiteetti ovat juuri niin vahvoja kuin me päätämme niistä tehdä. Tämä on tärkeä haaste. Euroopan yhdyntyminen on saanut voimansa joustavuuden tunteesta ja käytännönläheisyydestä. Tämä asenne on auttanut EU:ta vähitellen saavuttamaan sen pehmeän voiman, jolla se nyt operoi. En epäile, etteikö EU voittaisi tämänhetkiset Lissabonin sopimukseen liittyvät vaikeutensa. EU:n sinnikkyys ja sopeutumiskyky ohjaavat sitä. Robert Schumanin sanoin ”Eurooppaa ei rakenneta hetkessä eikä millään kokonaisratkaisulla”.

Kysymys ”eurooppalaisesta identiteetistä” nousee usein esiin, kun puhutaan Lissabonin sopimuksesta tai Turkin ja EU:n välisistä suhteista. Euroopalla on rikas kulttuuriperintö. Tämän päivän Eurooppa tuo tämän perinnön vielä pidemmälle. Eurooppa on tänä päivänä rauhan ja vakauden monumentti. Se on konkreettinen todiste yhteisiin päämääriin perustuvasta vakaudesta, ja se vetää puoleensa inspiraatioita rajojensa ulkopuolelta. Samalla Euroopan unionin tuleva muoto ei ole ainoastaan Euroopan kysymys. Päinvastoin Euroopan kehityksellä on huomattava merkitys koko muulle maailmalle. Toimiessaan inspiraation lähteenä muulle maailmalle EU:n tulee kurottaa pintapuolisen ja rajatun identiteettimääritelmän ulkopuolelle. Euroopan perusolemuksen rajoittaminen maantieteellisiin tai uskonnollisiin kysymyksiin ei sovi EU:n kaltaiselle rauhanprojektille. Maantiede asettaa vain kehykset Euroopan rakenteelle. Tosiasiassa Euroopan rajoja määrittelevät sen arvot. Tulevien sukupolvien eurooppalaisten tulee olla itsevarmoja maailmankansalaisia. Uskon, että Euroopan unioni on omaksunut tämän tavoitteen filosofiaansa. EU:n motto ”yhtenäisyyttä erilaisuudessa” (”Unity in Diversity”) todistaa tämän puolesta. Kun Turkki on mukana EU:ssa, EU on rikkaampi kuin koskaan erilaisuudessaan, joka yhdistää eurooppalaisia. Komissaari Rehnin sanoin ”Euroopan kartta määritellään eurooppalaisten mielissä”.

Turkki uskoo joka tapauksessa yhteisiin arvoihin, ihanteisiin ja periaatteisiin perustuvaan Euroopan unioniin. Meitä yhdistävät demokratian, oikeusvaltion, ihmisoikeuksien, sosiaalisten oikeuksien, vapaan markkinatalouden ja kulttuurisen moninaisuuden arvot. Tämä on tehnyt EU:sta sen vahvan rakennelman, mitä se tänään on. Ja tämä on sanut Turkin ylittämään itsensä hiljaisessa vallankumouksessaan.

Hyvät naiset ja herrat,

Haluaisin puhua hieman yksityiskohtaisemmin siitä työstä, mitä Turkki tekee alueellaan ja sen ulkopuolellakin, mukaanlukien Euroopan naapurialueet ja alueet, missä Euroopalla on intressejä. Me Turkissa olemme vakuuttuneita, että maana joka tietää ja ymmärtää alueensa ongelmia, meidän täytyy auttaa missä voimme. Emme karta ratkaisujen etsimistä alueemme monimutkaisiin konflikteihin ja ongelmiin. Turkki antaa tärkeän panoksensa alueen jälleenrakentamiseen ja konfliktien sovitteluyrityksille. Turkilla on tällä hetkellä rauhanturvaamisjoukkoja Bosnia-Herzegovinassa, Kosovossa, Libanonissa, Afganistanissa, Kongossa ja Haitissa. Teemme myös jälleenrakennustyötä ja annamme humanitaarista apua Libanonissa, Palestiinassa, Irakissa, Afganistanissa ja Sudanissa. Georgian kriisin jälkeen ehdotimme ”Kaukasuksen vakaus- ja yhteistyöohjelman” perustamista tämän levottoman alueen maiden yhteentuomiseksi. Päämääränä on ratkaista alueelliset ongelmat alueellisissa puitteissa.

Teemme kovasti työtä ratkaistaksemme kahdenväliset ongelmat Kaukasuksen maiden välillä, mukaanlukien omat ongelmamme Armenian kanssa. Vierailin äskettäin tässä tarkoituksessa Armeniassa ja minusta tuli ensimmäinen Armeniassa vieraillut Turkin presidentti.

Kehittelemme myös ajatusta luoda alueellinen turvallisuus- ja yhteistyöohjelma, joka keskittyisi luottamusta herättäviin ja konflikteja ehkäiseviin toimiin Lähi-Idässä. Hyödynnämme sydämellisiä suhteitamme Israelin ja arabien kanssa ja pyrimme aktiivisesti käyttämään kahdenvälisiä kanaviamme Lähi-Idän rauhanprosessissa.

Luotettava energiansaanti ja energialähteiden moninaisuus on tärkeää nopeasti kasvavan taloutemme ja jatkuvan kaupungistumisen vuoksi. Olemme tietoisia siitä, että myös Euroopalla on omat huolensa tässä kysymyksessä. Turkin ympärillä on energiavaroiltaan rikkaita alueita, kuten Keski-Aasia, Kaspianmeren allas ja Lähi-Itä, ja olemme jo edenneet pitkälle taataksemme sekä omalle maallemme että Euroopalle paremman pääsyn energialähteille.

Kyproksen kysymyksessä olemme sitoutuneet löytämään kestävä ratkaisun diplomatian keinoin. Turkkilainen osapuoli teki jälleen kerran selväksi sitoutumisensa ratkaisun löytämiseksi, kun se tuki Yhdistyneiden kansakuntien suunnitelmaa vuonna 2004. Valitettavasti toinen osapuoli hylkäsi sen ja hieno mahdollisuus kestävä ratkaisun löytämiseksi tähän itäiseen Välimeren kolkkaan menetettiin. Olemme tänä päivänä aivan yhtä sitoutuneita kuin aiemminkin löytämään oikeudenmukaisen ratkaisun. Uskomme, että tämän ongelman ratkaisu auttaa luomaan uuden rauhan, turvallisuuden ja hyvinvoinnin pilarin itäiselle Välimerelle. Se koostuu Turkista, Kreikasta ja Kyproksen saaresta. Euroopalla tulee näin olemaan yksi lähde enemmän, mistä ammentaa voimaa.

Vuosisataisten Iranin-suhteidemme ansiosta voimme helposti kommunikoida tämän tärkeän naapurimme kanssa. Hyväksymme sen, että Iranilla on oikeus kehittää kykyään tuottaa ydinenergiaa siviilikäyttöön, mutta korostamme, että sen täytyy tapahtua Kansainvälisen atomienergiajärjestön IAEA:n ja ydinsulkusopimuksen normien mukaisesti. Tässä yhteydessä käytämme jokaisen mahdollisuuden rohkaista Irania suhtautumaan positiivisesti kuuden maan ehdottamaan aloitepakettiin.

Nämä esimerkit kertovat Turkin roolista muutamissa tärkeissä ulkopoliittisissa kysymyksissä, mutta niiden lisäksi haluaisin myös kiinnittää huomiota siihen, että rakentavalla asenteellaan Turkki pyrkii heijastamaan demokratiaa, vakautta ja vaurautta ei vain lähialueilleen vaan laajemmalti niiden ulkopuolelle.

Hyvät naiset ja herrat,

Euroopan unioni on todennäköisesti 20.vuosisadan tärkein rauhanprojekti. Se alkoi, kun 6 jäsentä teki yhteistyötä teräs- ja hiilikysymyksissä ja on laajentunut käsittämään 27 jäsentä, joilla on kunnianhimoinen tavoite ”tiiviimmistä unionista”. Uskon vahvasti, että Turkilla on tärkeä panos annettavanaan tälle kiitettävälle päämäärälle. Jäsenyytemme tulee olemaan vuosisatoja vanhan nykyaikaistamisprosessin viimeinen vaihe. Turkin strateginen, kulttuurinen ja taloudellinen potentiaali Unionin tulevalle identiteetille on tullut yhä selvemmäksi tämän uuden epävarmuuden aikakautena. Turkille ja EU:lle on annettu historiallinen tehtävä. Yhteinen tulevaisuutemme odottaa meitä. Aika tarttua siihen on nyt. Kiitos.